

[Bertel Haarder]

1. overenskomster og aftaler, man ikke kan nå at opsiges og genforhandle,
2. love og cirkulærer, som man ikke kan nå at ændre,
3. hensynet til de berørte forbrugere og producenter af offentlige ydelser, som i god tro har indrettet sig på ordningerne, som de er, og som derfor anstændigvis bør have god tid til at omstille sig.

Derfor har de hidtidige sparebestræbelser fået så ringe resultater. Hvert år har det været for sent. Man har ikke haft den procedure, der skulle til for at fremkalde de nødvendige beslutninger i rette tid.

Finanslovsforslagene indeholder ganske vist nogle såkaldte budgetoverslag for de tre næstfølgende finansår. Men der kan ikke stilles ændringsforslag til dem, og de indgår derfor ikke i debatten i nævneværdig grad.

Nærværende forslag tilsigter at give folketingsrådet det redskab i udgiftspolitikken, der så oplagt har været savnet de senere år, og som for længst er indført i de kommunale råd.

Den aktuelle nødvendighed

I 50'erne og 60'erne var prioriteringen af de offentlige udgifter i hovedsagen et spørgsmål om, hvilke områder der skulle først i køen og have flere penge.

I 70'erne er vi kørt videre efter den gamle recept. Dels af vane, dels fordi stadig stærkere interesser har ønsket det sådan. Men nu går det ikke længere.

70'erne satte rekord, både når det gælder offentlig vækst, og når det gælder højlydte klager over uopfyldte offentlige behov. Årsagen har næppe været stigning i behovene, men snarere styrkelsen af de organiserede grupper, der lever af at opfylde dem.

Samtidig har vi i 70'erne set en stærk begrænsning af den økonomiske vækst samtidig med, at vi har pådraget os en kæmpe-mæssig valutagæld, der nødvendiggør en særlig hensyntagen til de konkurrenceudsatte erhverv. Den offentlige vækst må ikke blot standses, men afløses af en vis reduktion i de offentlige udgifter, for at denne sektor kan yde sit bidrag til genrejsningen af landets økonomi.

Påstanden om, at alternativet til offentlig vækst er arbejdsløshed, hører hjemme i religionernes verden. Der mangler allerede i dag arbejdskraft i store dele af de konkurren-

ceudsatte erhverv samt i DSB, postvæsenet, politiet m. v. At der samtidig er stor arbejdsløshed, er blot et tegn på, at arbejdsmarkedspolitikken føres lige så dårligt som den økonomiske politik i øvrigt.

Vi slipper altså ikke uden om at måtte foretage nogle smertelige prioriteringer inden for den offentlige sektor. Der må vælges. Der må findes billigere løsninger. Mekanismerne må ændres. Ellers bliver der heller aldrig råd til noget nyt.

Nærværende forslag udgør – sammen med forslaget om større lokal selvbestemmelsesret over det offentlige serviceniveau – venstres oplæg til en gennemgribende udgiftsreform, som jeg herved anbefaler til velvillig behandling.

Svend Erik Hovmand (V):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om større lokal selvbestemmelsesret over det offentlige serviceniveau.

(Beslutningsforslag nr. B 85).

Som et nødvendigt led i begrænsningen af de offentlige udgifter indgår den kommunale sektor.

I lyset af den økonomiske udvikling siden forhandlingerne om de kommunale budgetter i sommeren 1979 bør der nu søges opnået forståelse for en udgiftsramme på et lavere niveau, således at den samlede realudgift de nærmestfølgende år forbliver uændret i forhold til 1980-budgetterne. Desuden bør der ske en yderligere reduktion i mulighederne for forbrug af de likvide reserver.

Som forudsætning for denne ændrede økonomiske udvikling i den kommunale sektor må der på en lang række områder sikres kommunerne en større selvbestemmelsesret med hensyn til fastlæggelsen af det lokale offentlige serviceniveau.

Venstre ønsker ikke, at amter og kommuner skal »sættes under administration« af staten, eller at der gennemføres »firkantede« restriktioner i form af ansættelsesstop, anlægsstop m. v., men derimod, at kommunernes beslutningsfrihed styrkes inden for den overordnede økonomiske ramme, som nødvendigvis må overholdes.

Denne tankegang, som meget klart er kommet til udtryk i den offentlige debat om-

[Svend Erik Hovmand]

kring de kommunale besparelser, er i nærværende beslutningsforslag udtrykt i en lang række af forslag, der med henvisningsnumre fremgår af de sparekataloger, som er udsendt fra Amtsrådsforeningen i Danmark og fra Kommunernes Landsforening.

Der er herudover tale om en del yderligere forslag, som har relation til tidligere fremsatte lovforslag fra venstre (f. eks. fritidslovsområdets overgang til bloktilskud), samt forslag, som er nærmere beskrevet i bemærkningerne til dette forslag og i det samtidig fremsatte forslag til folketingsbeslutning om budgetteringsrammer til nedbringelse af statens udgifter med mindst 11 pct. senest i 1983.

Efter venstres opfattelse må den foreslåede uændrede ramme for de kommunale udgifter betegnes som et minimum i forhold til, hvad der er økonomisk behov for. Ved yderligere at uddybe listen af forslag til lempelser i standarder og normer vil kommuner og amter få mulighed for en yderligere begrænsning. Venstre stiller sig åbent over for en drøftelse heraf.

Idet jeg endnu en gang understreger, at nærværende forslag skal ses i sammenhæng med forslaget til folketingsbeslutning om budgetteringsrammer, skal jeg hermed anbefale forslaget til velvillig behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af:

Forslag til lov om statsgaranti for lån til visse landmænd.

(Lovforslag nr. L 152. Fremsat 27/2 80).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 2 og 3 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

2) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om midlertidige foranstaltninger m.v. for at forhindre en nedgang i landbrugets produktion og eksport.

[Af Christophersen (V) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 65. Fremsat 14/2 80).

3) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger, der kan forbedre landbrugets produktionsvilkår.

[Af Tang Sørensen (FP) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 70. Fremsat 26/2 80).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

Både venstres og fremskridtspartiets beslutningsforslag tager udgangspunkt i den betragtning, at udviklingen inden for landbruget gennem længere tid har givet anledning til bekymring.

Regeringen er ikke uenig i dette. Bekymringen udstrækker sig blot til mere end landbruget eller jordbrugserhvervene. Den gælder hele samfundet. De foranstaltninger, der skal gennemføres, er derfor også først og fremmest generelle foranstaltninger.

At jordbrugserhvervene har nogle særlige problemer, som andre erhverv ikke har, er rigtigt, men det er også rigtigt, at der er visse andre erhverv, der har problemer, som jordbrugserhvervene ikke kender til, f. eks. afsætningsproblemer.

Begge forslag til folketingsbeslutning ønsker at styrke dansk erhvervsliv i almindelighed, samtidig med at der peges på nogle foranstaltninger, der efter forslagsstillernes opfattelse bør gennemføres for jordbrugserhvervene, samt på nogle forslag med mere generelt sigte. Regeringen er enig med forslagsstillerne i det ønskelige i at styrke dansk erhvervsliv så meget som muligt, ligesom regeringen naturligvis ønsker, at jordbrugserhvervene i videst muligt omfang får sådanne produktionsvilkår, at de kan medvirke til at forbedre den nuværende økonomiske situation.

For så vidt angår de enkelte elementer i forslagene skal jeg bemærke følgende:

Venstre har i sit forslag peget på behovet for at få gennemført overlevelseshjælper for særlig vanskeligt stillede jordbrugere samt refinansieringsordninger for udskiftning af særlig belastende lån. Regeringen er enig med venstre i, at der er en række jordbrugere, der i øjeblikket er i særlige vanskeligheder som følge af en kombination af en række